

©
Kdor narodno ni za-
veden, kdor svoje do-
movine ne ljubi iz vsega
srca, kdor to kaže sa-
mo na zunaj radi do-
bička, ta ne spada med
nas in je izdajalec last-
nega naroda.
©

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Celoletna naročnina:
pri širitelju 28 din,
na lasten naslov 36
din, v inozemstvo 84
din, z »Mar. listom«
110 din, za Ameriko
3 dolare.

Ček. rač. 17.974.

Najmanjši ogl. 15 D.
Izhajajo vsak četrtek.

Leto XXVIII.

Uredništvo in uprava: M. Sobota, Križova 4.

Štev. 10.

Važna življenjska vprašanja

Zopet smo stopili v resni postni čas. Hrupne fašenske zabave so za nami. Pred nami se razgrinja post v vsej svoji resnosti. Vse se je odelo v resnobo. Oltarji po cerkvah niso okrašeni z rožami, orgle ne done več tako razigrano in bučno. Čutimo, da spremlja postni čas, ki je sprotoletje cerkvenega leta, misel na trpljenje.

Vse bolj jasno in živo nam stopi pred oči Kristus, božji junak in se zavedamo, da se je vrgel v boj s knezi teme.

Čutimo, da je mračnost ovila zemljo in prav posebej še evropske narode. Toda v sebi nosimo trdno upanje in gotovost, da bo božja luč pregnala tudi to temo nad evropskimi narodi, luč, ki jih bo pripeljala k pravi sreči in mirnemu sožitju...

Znano je, da je ravno katoliška Cerkev izvrstna vzgojiteljica. Ona dobro ve, da zgolj hrupno veselje človeka le utruja. Ve, da je človek pri tem blaznem sodobnem drvenju potreben oddiha in umiritve. In ravno postni čas je čas, ko se človek posveti z vso resnobo poglavitnim življenjskim vprašanjem. Človek namreč kaj rad pozabi v trušču tega sveta na vprašanja, ki ga žgejo v dno duše in ki zahtevajo jasnega odgovora.

Nešetokrat ti je iz globine tvoje duše privrelo vprašanje: Kdo pravzaprav sem. Na to vprašanje je le en sam odgovor, ki te docela zadovolji: Božja stvar sem. Če mirno in trezno presodiš ta odgovor, boš sprevidel, da si v vseh stvareh odvisen od Stvarnika in leži tvoje življenje in smrt v Njegovih rokah. Strahotna mora biti torej odgovornost onih ljudi, ki si lastijo pravico nad telesnim in duhovnim življenjem sočloveka ter ga tirajo v vojno klanje.

Že se ti vriva drugo žgoče vprašanje: Čemu živim, čemu sem na svetu? Obrni se kamorkoli, išči odgovora pri največjih učenjakih, edino pomirjajoč odgovor je in ostane tisti, ki si se ga že kot nedolžen otrok tako lepo naučil: Na svetu sem zato, da Boga spoznam, ga ljubim, mu služim in se tako zveličam, to se pravi, pridem v nebesa. Le zamisli se ob tem preprostem odgovoru in spoznal boš, da je v njem zajeta vsa vsebina življenjske modrosti. Kajpada se je že nešteto ljudi trudilo in se trudi, kako bi dali temu vprašanju drugačen odgovor. Koncem koncev pa so le morali vsi s sv. Avguštinom priznati: Nemirno je naše srce, dokler ne najde pokoja v tebi, o Bog!

— Nihče nima večje ljubezni, kakor če kdo da življenje za svoje prijatelje — je dejal Gospod. Pa boš razumel še bolj, ko veš, da je Kristus v neizmernih mukah daroval svoje življenje za te. Zakaj? Zato, da ti je postavil cilj in pokazal pot, ki vodi do njega. Cilj nam je večno blaženstvo in pot je življenje po veri. Da torej veruješ vse, kar je Bog — večna Resnica — razodel.

Že res, da ima sedanji svet nešteto krivih prerokov, ki ti stavišajo cilje in kažejo z varljivimi in zapeljivimi lučmi pot. Toda vedno so morali obžalovati, ker jih je ta pot vselej zapeljala v slepo ulico, odkoder niso mogli nikamor drugam, kakor nazaj k luči.

Naj te vsaj v postu prevevajo resne misli. Saj je še mnogo važnih vprašanj, ki jim moraš dati odgovor in smisel. In v tem duhovnem ozračju se bodo potem zopet jasno odražale poteze resničnega

Politični obraz sveta

Minuli teden je bil precej živahen v političnem oziru in tudi na bojiščih. Zdi se, da so ravno v tem tednu dozoreli dogodki, ki so več ali manj posvetili v nejasnost. Vendar pa še ni dovolj jasno, kaj so cilji tega diplomatičnega delovanja in kje se bo najprej sprožil velikanski oboroženi stroj vojaških sil. Na splošno smemo reči, da živimo v velikih načrtih in ogromnih pripravah, ki kažejo, da se bodo dogodki odločali za daljšo dobo.

Kar se tiče politike, je treba poudariti, da je bila zelo razgibana. Zopet sta bila dva prostora, kjer se je gnetla svetovna politika: Jugovzhod in Daljni vzhod.

Na jugovzhodu se je politika sukala okrog Bolgarije, kjer sta se oba sovražna tabora zelo trudila, da bi si utrdila svoje postojanke. Nemčija namreč potrebuje bolgarsko postojanko predvsem zato, da bo odtod pritiskala na Grčijo, ki bi potem bila primorana skleniti z Italijo mir in drugič, da prepreči Angležem prihod v Solun in tretjič, da od blizu nadzoruje turško politiko. Toda Angleži niso bili brezbrizni. Angleški poslanik v Sofiji Rendell je izročil bolgarski vladi poslanico in zagrozil, da bo prekinil vse diplomatske stike z Bolgarijo, kakor hitro pride nemška armada v Bolgarijo. S tem bi se Bolgarija spremenila v bojišče. Dejansko so nemške čete res že prišle v Bolgarijo in jo takorekoč že zasedle. Seveda bolgarski ministerski predsednik Filov, ki je bil pred nekaj dnevi na Dunaju in je podpisal vstop Bolgarije k trozvezi, pomirja sosedne države s tem, da so nemške čete zasedle Bolgarijo samo, začasno zaradi tega, da se ohrani v Bolgariji mir.

Vprašanje je,

kaj bo storila sedaj Anglija?...

Angleški poslanik v Sofiji je bil sprejet po teh dogodkih pri bolgarskem kralju Borisu in izjavil, da Bolgarija ni sedaj več nevtralna in Anglija sedaj ne more več čakati. Možno je tudi, da je angleški poslanik izročil bolgarskemu kralju ultimativno spomenico. Toda kako se bo Anglija postavila sovražniku v bran: ali bo izkrcala svoje čete na grškem bojišču ali se bo pa le omejila na letalske bombne napade. To bodo pojasnili prihodnji dnevi.

In Turčija?

Kar se tiče nenapadalne pogodbe, ki sta jo sklenili Turčija in Bolgarija, je bila angleška vlada o njej obveščena. Toda to Nemce ni motilo, da ne bi mirno prišli v Bolgarijo. Pa tudi angleški zunanji minister Eden je napravil nekako protiofenzivo s tem, da je potoval v Turčijo in Grčijo. Tam so se ponovno pogovorili in sklenili, kakor hitro pridejo nemške čete v Bolgarijo, bo Anglija takoj poslala tudi v Solun svoje čete in Turčija bo odprla vrata angleški vojni mornarici skozi Dardanele v Črno morje. Na prijateljsko sodelovanje Sovjetske zveze Anglija itak ne računa, ker se Sovjeti za Balkan ne zanimajo.

Toda s tem, da je Bolgarija zadnje soboto uradno pristopila k trozvezi

božjega otroka ne samo v tvoji duši, ampak tudi v tvojem vsakdanjem življenju. In čutil boš, da bo milost božja ožarjala tvoje notranje življenje kakor sprotoletno sonce oživlja vso naravo.

In v tej luči se ti bodo same po sebi razvzljale uganke življenja. Tudi uganke trpljenja in križa.

Nemčija—Italija—Japonska in da so nemške čete že istega dne vkorakale v Bolgarijo, s tem dejstvom je Anglija izgubila svoj prostor v Bolgariji.

KAJ PA BO ZDAJ?

Nemške čete so v Bolgariji in korakajo proti jugu. Čemu?... Zato, da prisilijo Grčijo, da sklene z Italijo mir in da Anglija ne bo mogla izkrcati svojih čet v Solunu, da Angleži ne bi zopet mogli postaviti kako novo solunsko fronto. Tu bosta najbrž trčila dva sovražna tabora, ki jo razdvaja besno sovraštvo. Ni izključeno, da bo morda ravno Bolgarija krvavo plačevala svojo neprevidnost in da bo postala krvavo bojno polje.

V tem hudem vrenju na balkanskem področju pa je položaj naše države svetla točka. Vesel pojav je bil v minulem tednu v tem megletem političnem ozračju službeni obisk našega zunanjega ministra Cincar-Markoviča v Budim-

Po bojiščih

ALBANSKO BOJIŠČE

Na tem bojišču ni bilo v minulem tednu preveč živahno, pač pa vedo Grki poročati, da so angleška letala zbila okrog trideset letal v enem samem dnevu, a Italijani, da so pa zopet zasedli nazaj otok v Dodekanezu, sicer pa je bila v glavnem soparna tišina. Ali je bila to tišina pred viharjem, ali pa je to znak, da se v ozadju vršijo mirovna pogajanja? Oba tabora se namreč pripravljata, oba imata dovolj orožja. In tudi Grki še niso utrujeni. Vendar se pa neka druga sila močno prizadeva, da bi bil sklenjen čimprej mir, ki seve ne bi bil preveč sramoten za Italijo.

NA SREDOZEMSKEM MORJU

so bili v minulem tednu izvršeni na otoku Malta doslej najhujši napadi, toda to je trdnjava kakor iz betona in se nikakor noče vdati nemškim bombam.

ANGLEŠKO-NEMŠKO BOJIŠČE

Na tem bojišču so bili obojestranski napadi. Angleška letala so izvedla posebno hud napad na nemško mesto Köln. Zanimivo je, da so nastopila tudi neka nova letala in vse kaže, da bo vojna vedno hujša, ne samo na suhem, ampak tudi na morju. Podmorniška vojna bo vsekakor dosegla višek v marcu ali aprilu, ko bo začela Amerika izvažati orožje v Anglijo.

AFRIŠKO BOJIŠČE.

Značilno za to bojišče je, da so prišli nemški motorizirani oddelki v Libijo. Sicer pa je bilo to bojišče bolj umirjeno. Edino v Eritreji je bilo bolj živahno, kjer so Angleži dosegli zopet uspehe in se bližajo mestu Asmara. V italijanski Somaliji so Angleži prodrli do glavnega mesta Mogadiša in s tem postali gospodarji vse Somalije. V Abesiniji pripravljajo Angležem pot abesinski četniki, ki jih vodijo do glavnega mesta Adis Abeba.

Jugoslavija in Madjarska sta si prijateljsko segli v roke.

Večno prijateljstvo med Jugoslavijo in Madjarsko slovesno zapečateneno.

Minuli teden se je mudil v Budimpešti naš zunanji minister Cincar-Markovič, da je slovesno izmenjal potrdilne listne, s katerimi stopa pakt o večnem prijateljstvu v veljavo. Naš zunanji minister je bil deležen izredno prišrčnega sprejema v madjarski prestolici in tudi madjarski listi so navdušeno pisali tople članke o velikem zadovoljstvu najširših slojev madjarskega naroda, ki ga je pokazal ob tem zgodovinsko važnem trenutku. To je bilo res zgodovinsko srečanje dveh držav, v katerih prebivajo ponosni narodi z velikimi zgodovinskimi dobami za sabo. Dva naroda, ki sta se zdela drug drugemu najbolj tuja, sta sklenila prijateljstvo, ki naj traja vso bodočnost.

S tem so vržena vsa nespornostljena v minuli dobi v pozabo in v skupni življenjski nevarnosti in težkih trenutkih hočemo biti pravi prijatelji.

Zlasti se temu raduje naša Slovenska Krajina, ki je bila tisoč let v okviru madjarske skupnosti, kjer pa ni mogla

razviti svojih sil in sposobnosti v toliki meri, kakor v Jugoslaviji v dvajsetih letih.

Ta dogodek ni razveseljiv samo zaradi tega, ker bo to prijateljstvo jamčilo za mir v Podonavju in na prostoru, v katerem živimo, ampak nam je porok, da bodo mirne tudi meje med obema državama. Upamo, da se bodo v duhu tega prijateljstva in mirnega sožitja med obema narodoma odstranile vse ovire na tej poti in da ne bo imelo rovarjenje mesta ne na tej, ne na oni strani. To je tudi jasen dokaz, da je Jugoslavija trdna država in njeno prijateljstvo cenijo povsod.

TURČIJA ZAPRLA DARDANELE
Z MINAMI.

Turške oblasti so takoj, ko je Bolgarija pristopila k osi Rim—Berlin, zastražila Bospor in Dardanele. Vhod v Dardanele so zaprli z morskimi minami. Vojno ministrstvo je vpoklicalo pod orožje 3 nove letnike,

V vsako našo hišo mora priti naš narodni, katoliški in domači tednik „Novine“.

Nedelja

Jezusovo preobraženje.

Tisti čas je vzel Jezus s seboj Petra, Jakoba in njegovega brata Janeza, jih peljal posebej na visoko goro in se pred njimi spremenil: njegov obraz se je zasvetil ko sonce in njegova oblačila so postala bela ko sneg. In glej, prikazala sta se jim Mojzes in Elija in sta govorila z njim. Oglasil pa se je Peter in rekel Jezusu: Gospod, dobro je, da smo tukaj; ako hočeš, naredimo tukaj tri šotore: Tebi enega, Mojzesu enega in Eliju enega. - Ko je še govoril, glej, jih je obsenčil svetel oblak, in glej, glas iz oblaka je rekel: Ta je moj ljubljani Sin, nad katerim imam veselje, njega poslušajte! - Ko so učenci to slišali, so padli na svoj obraz in se silno bali. Jezus pa je pristopil, se jih dotaknil in jim rekel: Vstanite in ne bojte se! - Ko so pa oči povzdignili, niso videli nikogar razen Jezusa samega. Ko so šli z gore, jim je Jezus zapovedal: Nikomur ne pravite tega, kar ste videli, dokler Sin človekov od mrtvih ne vstane.

*

»Gospod, dobro nam je tukaj biti.« Tako srečno so se počutili apostoli na gori Tabor, da bi najraje za vedno tam ostali. Zakaj? Videli so drobtinico nebes ob Jezusovem preobraženju.

Mi se pa ne smemo zadovoljiti samo z delom nebeške radosti, ampak hočemo cela nebesa.

Ni res, da je težavno, pobožno in sveto živeti, če je človek le trdne volje. Vsa skrivnost obstoji v tem, da okusiš nebeške reči. Si potrtega srca? Ozri se proti nebesom in lahko se ti bo zdelo, kar Bog terja od tebe. Ko te bo prešinil žarek rajске ljubezni, boš zaničeval, kar si nekdanj čislal. Glej ptice: kolikor višje letijo, toliko varnejše so.

Imeti posvetne in večne užitke, služiti dušnim in mesenim sladnostim, zahajati z veselice na veselico, imeti nebesa tukaj in tam, to pač ni mogoče; zakaj boj je naše življenje in le po borbi pride zmaga.

Hočeš svojo borbo srečno prestati? Misli vedno na darilo. Delavcu v vinogradu upade srce, ako nima plačila pred očmi. Misli tudi ti na plačilo, ki te čaka v nebesih, in lahko ti bo vse trpljenje tega življenja.

Kdor nebesa večkrat in resno preiščuje, bo hitro obračunal s svojo vestjo, bo ves dolg poravnal in se spokoril. In kje je človek pod milim nebom, ki ne potrebuje izpreobrnjenja? Ta več, oni manj.

Prestopiti iz krive vere h krščanstvu, iz mrtve vere k živi, iz greha k pokori, je ravno tako, kakor se dvigniti od pokore k čednosti, od mlačnosti h gorečnosti, od gorečnosti k pobožnosti, od pobožnosti k svetosti. Ni pa v sveti veri resnice, ki bi človeka priganjala s toliko silo k izpreobrnjenju, kakor je ravno misel na nebeško plačilo.

Odgovor in zagovor.

»Kalendar Srca Jezušovoga« za leto 1941. je prinesel med drugim tudi moje med narodom nabrano gradivo »Motovouske prikljike«. Je to namreč le drobica iz obsežne zbirke, ki bi bila danes gotovo že natisnjena, da niso prišle vmes denarne težave. Objavil sem ga v Kalendarju pač zato, da bi se zapisalo v knjigi to, kar živi med narodom. Hvaležen sem uredniku g. Kleklu, da me je prav razumel in stvar z veseljem sprejel.

Ni me zadelo, če je kdo imenoval moje delo in trud za »nesramne, nenravne frlice«, za »delo popotnega študenta, ki drugo ne zna, kot ljudi blatiti in ogrižavati.« Zadelo me je le dejstvo, da je prišlo to s strani, od koder sem se najmanj nadejal.

Pa, pustimo raje to.

Upam, da govorim ljudem, ki vedo, kaj je to, narodno blago. Zato se tudi tu ne bom ustavljal. Ob študiju sem videl, koliko so že storili drugi narodi, pa tudi drugi Slovenci v tej smeri. V najboljši veri, da delam prav, sem porabil zaporedoma dvoje počitnice po naši okroglini to in onstran meje in zbiral vse, kar se mi je zdelo važno: zapisoval sem narečje, običaje, domislice, fraze, posebna imena za domače orodje,

ban. svetnika g. KLEKLA JOŽEFA, ki sta bili sprejeti na XIII. rednem zasedanju banskega sveta dravske banovine.

I.

Višje cerkvene in civilne oblasti so na Madjarskem izpostavile javnopravne listine, zvane visitatio canonica, ki vsebujejo imovinsko stanje cerkva in nadarbin ter vse pravice in dolžnosti teh in vernikov. Te visitationes canonicae so izvor vseh pravic cerkve in obenem v spornih zadevah nepobitna priča za čuvanje pravic Cerkev.

Tik pred svetovno vojno je civilna oblast na Madjarskem izdala odlok o združenju katastra in zemljiške knjige, zvan »betétszerkesztés«. Pri tem postopanju je civilna oblast z vso obzirnostjo in velikodušnostjo čuvala pravice Cerkev in na podlagi visitationis canonicae in v neštetihih slučajih že odtujeno in prepisano cerkveno posest tej vrnila, ker je ta imela svoj izvor v visitatio canonica. Po predpisih madjarskega zakona je namreč vsa privatna in občinska imovina imela v zemljiški knjigi svoje številke, edino cerkvena imovina kot javno dobro ni imela številke. Zato se je z lahkoto dognalo, kaj je v spornih zadevah cerkveno in kaj ni.

V Slovenski Krajini se ta postopek madjarske civilne oblasti ni mogel v celoti izvesti in to zaradi divjanja svetovne vojne in zaradi priključitve Slovenske Krajine k Jugoslaviji, kar z največjo hvaležnostjo povdarjamo. Da se nereseno delo izvrši, da se Cerkvi hote ali nehotestorjene krivice popravijo, prosim:

1. Naj se kraljevska banska uprava potom »Apostolske administrature za

Važna zadeva

Nekoč smo bili »varaš«. Od tega nam je ostalo samo še ime, ki nas opominja na davno, lepo preteklost. Zdaj smo samo vas. Če bomo tako napredovali, bomo še daleč prišli; daleč kljub temu, da je že precej časa vsa zveza s svetom pretrgana; to pa radi tega, ker so prometna sredstva neuporabna. Kolo se poraza do osi, peš izgubiš čevlje v blatu, avto pa ne vozi. Prej ni vozil, ker je bil sneg, zdaj pa ne vozi, ker ni snega in je zato več blata. Ceste so razorane kakor njive. Pa to ni važno, ostanemo pač doma vse do takrat, ko bo zopet promet možen. Ceste vendar niso važna stvar.

Važno je pa nekaj drugega, radi česar se moramo pritožiti:

Oblast nam dela krivico, da, oblast ovira naš napredek! Pomislite kakšno nezasišano reč nam je storila: zaprla nam je eno izmed treh gostiln, tako, da ima zdaj naš slavni »varaš« samo dve gostilni. Mi smo pa mnenja, da je to, če hočemo biti napredni, odločno premalo. Pa še več. Oblast nam je zaprla gostilno, ki je bila največjega po-

za rastline in prirode; pa tudi — primke, »cone«, zbadljivke... Vse to je namreč važno; nekaj za leksikon, nekaj za jezik, mnogo pa za spoznanje naroda samega.

Če sem zapisal vse o beltinskih »eekih«, odranskih »cuzekih«, o bratonskih »žličarjih«, gančanskih »trninarjih«, če so mi s smehom in brez zamere pripovedovali, da hodijo »pod Lipo po pipo, v Gomilice po vilice, v Trnje po vrnje, v Melince po vince«, če sem sprejel v zbirko (ne da bi mi kdo pretel s tožbo!) tudi kako »Hotižancá cvilijo, žabe se njim mijljo...«; potem mislim, da sem smel zapisati tudi kakšno motovilsko priliko.

Da, na račun — tožbe! Kaj, ali smo res še tako daleč, da se bomo smešili pred vsem svetom? Kaj, ali še nikoli niste slišali anekdot o Čehih, Škotih, Ribničanih, Višnjegorcih, Veržejcih...? Da so šli tudi ti isto pot, kot ste jo hoteli ubrati vi, bi danes sedelo pol sveta, če ne še več — v zaporih. Kaj pravim »pol sveta? — Vsi, razen Čehov, Škotov, Ribničanov, Višnjegorcev, Veržejcev vsi!

Zahteva je bila postavljena, da naj prekličem vse »klevete« iz »Motovouskih prikljik«. Ta, ki je stavil tako zahtevo, je zapisal sam sebi spričevalo; povedal je, da ne ve, kaj je to narodno

Resoluciji

Slovensko Krajino« v Mariboru obrne na župnijske urade v Slovenski Krajini v svrhu, da ji ti izročijo prepis javnopravne listine »visitatio canonica« in ji na podlagi teh javijo, katera imovina se je cerkvi odtujila.

2. Naj kraljevska banska uprava na podlagi visitatio canonica cerkvi storjene krivice popravi.

II.

»Ker ima mnogo ubojev in telesnih poškodb svoj izvor v prekoračenem uživanju alkoholnih pijač«, kakor se glasi poročilo občega oddelka in ker ten in drugih neštetihih izgredov zagreši mladolletna mladina in to največ ob cerkvenih prošenjih in ob priliki ponočne tepešije, se opozori kraljevska banska uprava, da:

1. z največjo skrbjo nadzoruje potom svojih varnostnih organov početje mladoletnikov in z vsemi sredstvi, ki ji stojijo na razpolago, prepreči ponočno zbiranje mladoletnikov in teh popivanje po gostilnah, predvsem pa po nelegalnih vintocih, zvanih v Slov. Krajini »pintesih«:

2. da naroci sreskim načelstvom, da ne dovolijo plesnih vesellic v župnijah, kjer se obhaja kaka slovesnost, zlasti prošenje in da to prepoved razširi tudi na vasi, ki mejijo na te župnije;

3. da organizira tečaje za mladolletno mladino, na katerih jo naj poučijo o škodljivosti alkoholizma in ponočevanja, o dolžnostih do naroda, države, o dolžnem spoštovanju do oblasti, o haskih varčnosti, o združništvu in prosveti.

mena, saj je bila pri cerkvi in takorekoč njena protiutež. Še tik pred cerkvijo si imel na izbiro ali v cerkev ali v gostilno in si lahko šel, kamor te je pač vleklo srce. Zdaj pa naenkrat te izbire ni več. Ali ni to, krivica?

Res so tudi med nami nergači — pravijo, da jih je celo velika večina, pa to ne more biti res, — ki govore, naj se raje potegujemo za električno. Toda vprašam samo te nergače, zakaj električno? Ali je to sploh kaj takega — električno? To vendar, imajo že v vsaki hribovski vasi, pa da bi se mi za tako neznanost in obče znano reč trgali? Neumnost!

Mi se potegujemo za gostilno in to iz sledečih razlogov, ki so vsi uvaževanja vredni: Prvič, v vsaki količkaj pomebni fari imajo pri cerkvi gostilno. Ali smo mi kaj manj, ko drugi? Ali nimamo za seboj slavne zgodovine? Drugič, ali se res naši fantje ne smejo meriti z drugimi in pokazati, da znajo peti tudi brez orgel, kar s harmoniko in celo brez nje in to bolj kakor vsi verniki v cerkvi ob istem času. Tretjič,

blago, in kaj kleveta. — Vse, kar sem jaz zapisal, živi med narodom. Zdaj, ko je natisnjeno in podano v skupni sliki, je le bolj prišlo do izraza. Kar prisluhnite, pa boste slišali. Glede onega stvara — klobase sem slišal prav konkretno osebo, na katero se zdaj dogodek poriva. Mnogega pa niti zapisal nisem. Ali ste n. pr. že kaj slišali o tem, kako so... nasadili kvoko, ko pa jim je izvalila piščeta, so ji »cecke« iskali, da bi piščance nadajali?

H koncu: Jaz pojdem po začrtani poti naprej. Glede natisnjene v Kalendarju pa dodajem: Znanstveno delo ima vedno vse drug smoter kot pa koga žajiti; če pa je kdo kljub temu užaljen in razžaljen, kaže le, da ali ne ume, ali noče razumeti, kaj je smoter vsakemu znanstvenemu delu, pa četudi je to le zapis kakšnih »Motovouskih prikljik«.

In še: Zbodlo vas je v oči, da se nisem v »Kalendarju« podpisal. To se je zdelo samo vam tako; kajti večina mojih do zdaj natisnjenih stvari je objavljena pod kratico Vran. Sicer Vam pa lahko ustrezem celo z naslovom. Za zdaj: Vratuša Anton, r. peš. podporočnik, ČPO 45. peš. puk, Maribor, — stalnega pa dobete v uredništvu »Novin«. - Pa brez zamere in na svidenje letošnje počitnice, če Bog da in sreča junaška; pridem namreč zopet in po istih opravkih.

Vran.

Kje naj fant, ki je že velik, saj je že lani iz šole stopil, pokaže svojo korajžo, če nima prilike, da bi se takole med večernicami okrog cerkve podil in na glavi svojega pajdaša poskušal trdoto kola z župnijskega plota. Četrtrič in zadnjič. Kam naj gre mladina po večernicah in kje naj zapravi denar, ki ga je dobil fant za pšenico in koruzo, ki so jo doma ali pri sosedih imeli preveč, pa si je z njo malo »zaslužil«, kje, vas vprašam, če ne bo več tako lepe in bližnje prilike za to. Neko veselje mora vendar mladina tudi imeti. Glejte vsega tega ne, bo več. Mladina bo nazadovala, ne bomo se imeli več o čem pogovarjati, skratka: dolg čas nam bo. Kaj pa naj vendar delamo?

Lahko bi navedli še več razlogov, pa naj bo dovolj. Upamo, da bosta tako cerkvena oblast, ki jo predstavlja župnijski urad, kakor tudi svetna oblast, ki jo predstavlja občinski urad, storila vse potrebne korake, da se ta važna ustanova — gostilna pri cerkvi — dobi nazaj. Mi vsi pa, ki si tega želimo, ker smo spoznali kulturno poslanstvo te ustanove in se trudimo za blagor naroda, se združimo in zavpijmo vsi v en glas: Gostilno pri cerkvi nazaj!

Ob razdelitvi beltinskega veleposestva

Pod tem naslovom je dal nekaj pojasnil v »Slovincu« g. M. Glavač, belt. župan glede razmer na beltinskem veleposestvu grofice Zichy. S tem je ponovno potrjeno z merodajnega mesta vse to, kar smo pred tremi meseci pisali v »Novinah« o razmerah na tem veleposestvu in upravičenih zahtevah okoliških agrarnih interesentov.

»Na veleposestvu so nižji uslužbenci v resnici večinoma Slovenci, višji uslužbenci ali pa taki, ki imajo boljše ali lažje službe, pa so tujih narodnosti. Za zglede naj navedem le nekatere. Kiessner Karel, upravitelj veleposestva, je po lastni izjavi, ki je uradno zabeležena, tuje narodnosti. Do leta 1934. je bil tudi tujega državljanstva. Zichy Marija je tuje narodnosti, osebe, ki so v njeni osebno privatni službi, so tuje narodnosti in po podatkih iz ljudskega štetja l. 1931. tujega državljanstva. Poleg tega so po lastnih izjavah tujih narodnosti ali tuje jezikovne pripadnosti: Pesti Janez, volar, Novak Roza, gospudinja, Horvat Janez, žitničar, Vogler Jurij, upravitelj gozdov, Cimner Geza, uradnik na velepostvu itd. Gozdar Köves iz Bistrice ni niti služil vojaškega roka, ker je njegovo državljanstvo sporno. Ferencek Franc, gozdar v Ižakovcih, je prav tako tuje narodnosti. Tuje narodnosti so tudi še drugi, za zglede pa navajamo le nekatere. Upravitelj Maček, ki je Slovenec, je bil pred letom izpuščen iz službe. Občevalni jezik na veleposestvu je v resnici večinoma madjarski ali nemški, to pa iz preprostega razloga, ker so višji uslužbenci pripadniki tujih jezikovnih skupin.

Družine nižjih uslužbencev imajo večinoma vsaka le po eno sobico, kuhinjo pa imajo po 2 do 3 družine skupaj. V hlevu uslužbenec sme imeti samo eno kravo, za katero dobi nekaj otave in stelje, gnoj pa mora oddati veleposestvu. Prešiče, če jih hoče imeti, jih mora rediti s svojimi sredstvi, edino na pašnik jih sme pustiti skupaj z drugimi.

Kar se tiče denarnih dajatev, odgovarja resnici, da dobi uslužbenec letno le 400 dinarjev. Zdravila in zdravnik se poslužujejo uslužbenci le na ubožna spričevala. Tudi pokojnine uslužbenci ne dobivajo, ampak le takozvano »mišoščino«.

Med uslužbenci je že dalje časa velika nezadovoljnost zaradi neznosnih razmer na veleposestvu. Največji izraz te nezadovoljnosti je pritožba, ki jo je naslovljena večina uslužbencev na kraljevsko bansko upravo l. 1937.

To je nekaj pojasnil, ki naj osvetlijo resnico o razmerah na beltinskem veleposestvu in ki nimajo nikakor name-na, da bi kogarkoli prepričevalo o tej ali oni odločitvi. Vendar je resnica vedno glavna stvar.

Po Slovenski Krajini

G. DOBERNIK SIMON ODHAJA IZ LENDAVE.

Tiho in skromno se je poslovil od Lendavčanov ravnatelj meščanske šole g. Dobernik Simon. Odhaja na novo službeno mesto v Maribor za ravnatelja deške mešč. šole. Mož, kakor je bil on, ga bo prav posebno pogrešala Lendava, saj je sodeloval pri vseh družstvih z veliko požrtvovalnostjo in nesebičnostjo. V četrtek so mu napravili prisrčno slovo učenci meščanske šole z učiteljskim zborom. V lepo in okusno okrašeni dvorani so se mu učenci zahvalili za njegovo vzgojno delo med njimi. Kako prisrčno je bilo slovo od svojega ravnatelja, so pričala s solzami orošena očesa učencev, ki jih je tako ljubil. Učenci in učenke so mu izročili v znak svojega spoštovanja in zahvale lep šopek. Vsa Lendava iskreno žaluje za odhajajočim g. Dobernikom, ki je bil dober prijatelj našemu ljudstvu in zaveden narodnjak. Vsi pa mu ob tej priliki želimo obilo uspeha na novem mestu v Mariboru!

Osebnosti. Poročila sta se v Velenju na Štajerskem g. Klepec Karel, trgovec iz Črensovca in gđ. Darrinka Tajnšek. Obilo sreče!

Visoko imenovanje našega rojaka. P. Boleslav Ritlop, doma iz Velike Polane, je imenovan za provincijalnega tajnika jugoslovanske kapucinske provincije, ki ima svoj sedež v starodavnem mestu Celju. Rojaku, ki je študiral v Friburgu v Švici, želimo ob tem visokem priznanju mnogo uspehov za procvit svojega reda!

Tečaj za zadružne funkcionarje (odbornike) se bo vršil v sredo dne 11. marca in četrtek 12. vsak dan dopoldne v Našem domu v Črensovcih.

Agrarna in gospodarsko - podporni zadruga v Črensovcih, dobavlja za svoje člane različna semena, kakor tikvično, deteljno in drugo. Žgano vapno, cement, galico za škropljenje vedno po najnižjih cenah. Zbiramo naročila za umetna gnojila, kalijevo sol, in apneni dušik. Zglasite vsak dan dopoldne.

Umrli je v Lendavi Keresturi Kalman, brat g. Keresturija, vp. župnika v Bakovcih. Pokojni je bil star 80 let in bil do zadnjega časa še čil in zdrav. Po tridnevni bolezni se je preselil iz doline solz v boljše in lepše življenje v večnem blaženstvu. G. župniku izrekamo naše sožalje!

Dankovci. Velik halo je nastal, ko so prišli orožniki iz Sobote in delali preiskave v naši vasi. Našli so več biciklov, ki so bili ukradeni po naših vaseh. Kdo je kradel, bo dognalo sodišče. Bicikle so našli pri bogatih posestnikih. Tudi revolver so odnesli puconski orožniki, našli so tudi vžigalnike in celo vojaško ukradeno blago.

Bodonci. Vedno tožimo, da je pri nas veliko siromaštvo. Če pa kdo pogleda v naše gostilne in na veselice, pa bo rekel, da je preveč denarja med našim ljudstvom. Pri nas smo imeli za pustne dni kar tri veselice in so bile vse dobro obiskane. Oblast je sicer omejila veselice za gostilničarje, pa to nič ne poma. Si pa gostilničarji najamejo kaka društva in tako le imajo veselice. To se godi tudi drugod ne samo pri nas. V sedanjih časih bi naj oblast sploh prepovedala veselice, ker bodo drugače take odredbe vedno izigrane.

Komisija na beltinskem veleposestvu.

Dne 18. februarja se je mudila komisija iz Beograda in Ljubljane na upravi veleposestva v Beltincih, ki je na licu mesta znova ugotavljala, ali supermaksimum, ki je dan lastnici tega veleposestva, odgovarja svojemu namenu ali ne. Ko je komisija že delovala, je bivši narodni poslanec dr. Klar Franc pripeljal še sreskega kmetijskega referenta ing. Peternela kot člana komisije, sam pa je tudi pozdravil navzoče gospode, med katerimi je bila tudi g. grofica, ki je vsa jezna nagovorila dr. Klara sledečimi besedami: »Imam čast, g. dr. Klar?« — »Da«, se je glasil odgovor. »Član komisije?« — »Ne, samo

Sv. Sebeščan. Umrli je Šebjan Anton znan pod imenom Tomaž. Dočakal je 78 let. Dolgo vrsto let je on in njegova družina obdelovala župnikov vinograd. On je bil zadnji v družini, potomcev niso zapustili. Naj počiva v miru!

Skrajno žaljiva grdobija. Na pust, ali po domače na fašenk, se tudi po naši Krajini radi oblačijo v maškare. Da človek malo ponori, mu nihče ne vzame za veliko zlo. Toda tudi pustna zabava ima svoje meje. Ob takih prilikah se navadno godijo strašne grdobije, ki si jih drugače ne bi upali delati. Tako nam poročajo iz Dobrovnika in Žitkovec, da so se nekateri taki malopridneži oblekli v duhovniško obleko, si iz repe izrezali podobo hostije in hodili od hiše do hiše ter ljudi »obhajali«. Seveda se je to »obhajanje« godilo zvečer. Tudi v obleko sestre — nune so se nekateri oblekli in tako sramotili in skrajno žalili duhovniški in redovniški stan. Ljudje so se zgražali nad tem početjem in se spraševali, ali res ni pri nas oblasti, ki bi to kaznovala in preprečila, da se v prihodnje kaj takega ne bi več dogajalo? Ljudje odločno zahtevajo, da se ta zločinska zadeva preišče in krivca po zakonu kaznuje.

Pristopajte in včlanite se v OSREDNJI KMETIJSKI BLAGOVNI ZADRUŽI V M. SOBOTI in ustanovljajte njene podružnice v vsaki vasi.

Veselo je bilo na pustno nedeljo v Žižkih pri šolskih sestrah, kjer se je posebno Rozina Kraljeva predstavila mnogoštevilnim obiskovalcem kot odlična oderska podoba. Prijetno ljudsko petje v šolski sobi je odmevalo skoraj po vseh Žižkih. Le nekaj hudobnih frkovcev je skušalo kaliti dobro razpoloženje občinstva s kihalnimi prahom.

Ljubka otroška prireditev. Na Dolnji Bistrici je priredil Rdeči križ na pustno nedeljo lepo otroško prireditev. Malim umetnicam je do lepega uspeha pripomogla vestna učiteljica gđ. Marija Ribičič. Učiteljica Nada Novakova pa je naštudirala lepo zborovo petje, ki da slutiti veliko moč in sposobnost, katero skriva naše podeželsko učiteljstvo.

Svinjska kuga. Naše oblasti so sicer opozorile naše ljudi na nevarnost svinjske kuge. Vendar pa je to ni zavrlo. Tako se je med drugimi vasmimi pokazala svinjska kuga v Trnju. Poginile so 3 svinje. Narod trpi, nihče pa v teh ozirih zanj ne skrbi.

Skoraj bi gorelo minuli teden v Trnju. Žena je odšla nekam na obisk, mož pa po opravkih v gostilno, doma pa sta pustila v štedilniku ogenj. Najbrž bi izbruhnil ogenj iz štedilnika, če ne bi dobri sosedje opazili te nevarnosti in pogasili žejo rdečemu petelinu, ki bi se rad oglasil nad siromašnimi hišicami. Čuvajmo svoje domove, katerih vrednost z ozirom na izreden čas stalno raste!

PROSVETNO POLJE

Žalna spominska slovesnost za dr. Korošcem v Črensovcih. V nedeljo 2. marca so vsa črensovska društva priredila v šoli komemoracijo za dr. Korošcem. Šolska soba je bila zelo lepo okrašena. Koroščevo sliko na steni je obdajal venec, spleten iz jugoslovanske

prijatelje sem prišel pozdravit.« »Ču ni član komisije, ne spremam!« Vse to je bilo v tako čudnem tonu, kretnjah in mahanjem rok, da je človek že od daleč dobil vtis, da pri grofici dr. Klar ni dobrodošel. Seveda mi ta nasprotja, med groficov in dr. Krarom dobro razumemo, ker dr. Klar dela in se poteguje za interese siromakov, grofica pa za svoje lastne.

Upamo, da se bo zadeva agrarne reforme na tem veleposestvu dokončno rešila v prid siromakov, kar je davna in splošna želja tukajšnjega prebivalstva in da bo zemlja prišla v roke onim, ki jo sami obdelujejo.

trobojnice, črni flor in narodna trobojnica. Najprej so zapeli: »Spomladi vse se veseli«, nato je deklamiral Horvat: »Dr. Anton Korošec«. Za njim je občuteno prednašal špiclin pesem: »Umrli nam je oče«. Nato je stopil na oder banski svetnik in Korošček politični sodelavec g. Klekl. V lepem, temperamentnem govoru je orisal zasluge dr. Korošča za Slov. Krajino. Da uživamo danes narodno in versko svobodo, je njegova zasluga. On je že v svojih dijaških letih rad zahajal v naše kraje in tu so se tudi ustvarile zveze z narodnjaki, ki so potem širili slovenske knjige po naših hišah. (Zlasti je g. Klekl z narodnim zanosom povdarjal, da moramo ostati povsod Slovenci, pa naj nas zanese pot kamorkoli po svetu. »Povsod bodite Slovenci! Naj vedo, da ste iz poštenega in vernega naroda, nikjer ne zatajite, da ste Slovenci! Obenem pa bodimo ponosni, da smo svobodni in to svobodo čuvajmo s hvaležnim srcem.« — Nato je domači kaplan g. Prah, ki ima poveljstvo za slugo za lepo prireditev, prečital odlomek iz »Straže v viharju«, kjer govori o veliki socialni potezi dr. Korošča do akademikov. — Še pesem »Gozdniček je zelen« in slovesnost je bila zaključena.

»Dva para se ženita« na Kobilju. Na pustno nedeljo je Fantovski odsek na Kobilju priredil lepo narodno veseligr »Dva para se ženita«. Gledalci so napolnili šolsko sobo do zadnjega kotička. Z igro so bili vsi gledalci izredno zadovoljni in si jo želijo še ponovno videti. Saj so se pa tudi igralci sami zares potrudili, se jo dobro naučili in jo prav dobro odigrali. Za tako lepo uspešno igro gre vsa zasluga tukajšnjemu g. šol. upravitelju, ki je igro režiral.

»Dve nevesti« pri Sv. Sebeščanu. Na pustno nedeljo je prosvetno društvo uprizorilo veseligr »Dve nevesti«. Vloge so bile dobro razdeljene in so jih igralci dobro rešili. Največ smeha sta nam nudila Miha in Andrejka. Igro je videlo 356 ljudi, kar je za župnijo s tisoče farniki na vsak način dosti. Od srca smo se nasmejali pri tej igri in smo društvu hvaležni tudi za take igre. — Za velikonočni pondeljek nam bo pa društvo nudilo nekaj bolj resnega.

Prosvetno društvo v Turnišču se je izklopalo iz mrtvila in začelo z resnim delom. Redno vsak mesec ima predavanje, ki so še kar dobro obiskana. Žal, da prav tistih ni, ki bi jim bila predavanja najbolj potrebna. Prejšnji mesec je bilo predavanje o mednarodnem političnem položaju, ta mesec pa o vzgoji mladine.

Fantovski odsek v Turnišču resno dela. Tedenski sestanki so dobro obiskani in se prijavlja čim dalje več članov. Igra, ki so jo člani priredili na pustno nedeljo in pustni torek je imela uspeh, kakor ga nismo pričakovali. Igrali so: »Scapinove zvijače« in to tako lepo, da je bilo občinstvo nad vse zadovoljno. Saj smo se pa od začetka do konca igre toliko nasmejali, da imamo dovolj za ves post. Oder je bil odet v nove zavese in okusno opremljen. Fantovskemu odseku, posebno pa igralcem, čestitamo!

Dva ducata rdečih rož.

Pisatelj A. Benedetti je doma na odru. Sicer omladno snov zakonske naveličanosti in hrepenenja po novih življenjskih je podal z dobrimi zapletki kar prikupno. Res, veliko besed, malo jedra, a človek se neprisiljeno do sitega nasmeje. Pisatelju je šlo le za zabavo in kratek čas in morda je hotel mimogrede opomniti zakonce, kam vodi nerodna misel. Delo ne zahteva dosti niti od režiserja niti od igravcev, še manj od gledavcev. Uren tempo, malo mimike, pa je smeh tu. Publika je bila dobra, ploskala ni igravcem, temveč za pletkom; po drugih mestih ni taka publika. V Soboti bo treba še dosti dela, zdravo presojanje. Marino je igrala Rasbergerjeva, ki jo ima Sobota v dobrem spominu iz »Lepe Vide.«; tudi v tej vlogi je preveč podčrtavala afekte. Alberto je bil J. Kovič, ki je delo zreziral. Imel je hvaležno vlogo, ki jo je dobro podal, le ko ne bi bilo toliko kretenj. V jezi je imel neprestano simetrične kretnje, kar moti gledavca.

Grajski kino v M. Soboti

V četrtek in soboto ob običajnih urah in v nedeljo (znižane cene) ob 11. uri 15 min. velefilm

„PESEM SREČE“

HERBERT MARSHALL
DEANNE DURBIN

Sodeluje znani pevski zbor „Dunajski dečki“ s pesmijo „Ave Marija“

V nedeljo in pondeljek ob obič. urah velefilm

VEČNA KARAVANA

HANS ALBERS

Sodeluje znani cirkus „Barlay“ s vso svojo opremo.

Zveza poljedelskih delavcev v Soboti

prosi vse svoje člane, da članarino za 1941. leto plačajo pri svojem krajevnem društvu. Plačajo naj samo tisti, ki imajo zagotovljeno, da bodo lahko šli na delo. Plačati pa morajo članarino že pred podpisom pogodbe. Palirji namreč nikogar ne smejo sprejeti ali pogoditi na delo, če članarine za 1941. leto ni plačal. Pri plačilu mora odbornik krajevnega društva vsakemu delavcu vpisati v legitimacijo znesek in letnico ter pritisniti štampiljko. ZPD opozarja delavce, da se naj pogajajo samo s takim palirjem na delo, ki ima že pri rokah dovoljenje oblasti, da sme nabirati delavce. Predno delavci podpisajo pogodbo naj isto pazno preberejo in si dajo točno tolmačiti vse pogoje. ZPD bo v vsaki skupini imela po več zaupnikov, katerih naloga bo paziti na red v skupini, pri trošenju hrane itd. Ti zaupniki bodo na posebnem tečaju poučeni o vsem, kako treba ščititi delavške interese.

Iz pisarne

Zveze polj. delavcev v Soboti.

Ne pozabite,

da imam v največji izbiri in stalno v zalogi

radioaparate najboljših znamk

šivalne stroje

pisalne stroje

kolesa in gume

še vse po nizki ceni

ŠTIVAN ERNEST
Murska Sobota

Telefon št. 39.

Že pred 20 leti je igral naš odrski velikan Borštnik v stilu, ki se ga naj bi oprijeli vsi naši igravci: kretnje naj bodo skopo odmerjene in ne simetrične. Igravec naj le prav poredko odpre vse svoje registre. Igravec igra publiku, ne sebi, nikdar se ne sme preveč vživeti v vlogo; publika naj živi, igravec pa naj igra pri predstavi. Kosič je bil dober Tomaso v mimiki, tudi v kretnjah, le malo prebedast. Baroka je imela premalo čela, kar je delalo vtisk precej omejenega človeka, kar pa Tomaso ni. Tudi malo seslanja v govoru ne moti. Ponavljajoče se kretnje niso učinkovite. Savinova naj bi bila v služkinji Rozini le služkinja. Preveč mladostno-rdeče šminke ne dela mladostnega obraza. Boljše je malo manj šminke, ko pa preveč. Dvorana je bila skoro polna. Čudno, da je madžarski film za nekatere slovenske Prekmurce bolj privlačen, ko pa lepa slovenska beseda. Oder naj bo Slovincu prižnica lepe slovenske govornice. Aprila meseca bodo igrali Mariborčani Gorkega »Na dnu« ali pa Finžgarjevo »Razvalina življenja«.

J. Potokar.

Naporna je služba v strmoglavem letalu

Neki švicarski list podrobneje opisuje, kaj mora pretrpeti letalec v takozvanem letalu strmoglavcu. Na kratko povzemamo.

Z ozirom nazvana letala strmoglavce je Nemčija prva država na svetu. V dolgih letih trudapolnega podrobnostnega dela je bilo to letalo sto in stokrat popravljeno, preden je v večjih množinah poletelo nad Anglijo. To letalsko orožje je v prvi vrsti zato tako važno, ker z izredno gotovostjo zadene cilj, a mora biti pri tem precej nizko nad zemljo, pri čemer so vržene bombe na tla. V drugi vrsti pa je važno zato, ker more pilot med poletom naravnost zadevati predmet. Povprečno leti strmoglavec z brzino 350 do 500 km na uro. Ko je vržena bomba, se letalo uravna v normalno lego, med tem, ko je med letom bombe v navpični legi ali stoji. Vprav pri tem, ko se strmoglavec tako naglo preokrene z navpične v vodoravno lego, pa človeško telo močno trpi. Velikost nastopajočega pospeška zavisi od prvotne brzine strmoglavljene letala in pa od kota pri padanju. V nemškem letalskem zdravilstvu postavljajo ta sredotočni pospešek v isto vrsto kot zemeljski pospešek, ki ga v fiziki zaznamujejo s črko »G«. In sicer zato, ker daje zemeljska pospešenost prav posebno nazorno sliko o silah, ki so učinkovite pri takšnem naglem preokretu. Če namreč vplivajo na pilota, ki sedi v strmoglavcu, 3 G, to se pravi, trojna zemeljska pospešenost, tedaj to pomeni, da pritisne na človeka trikratna teža njegove lastne telesne teže. Če tehta pilot 75 kg, je potlačen na sedež s pritiskom 225 kg, ali drugače povedano, — doslej je tehta 75 kg, zdaj pa nenadoma tehta 225 kg. Razumljivo je, da je moral zgraditelj letala že vnaprej na to pomisliti in sestaviti tak sedež, ki zmore normalno težo in še toliko- in tolikokratno povečanje teže.

Velikost pospeška pri preokretu zavisi od brzine in polmera letala in pospešek je tem večji, čim hitreje je letalo in čim manjša je polmer okreta. Pri normalnih strmoglav. napadih nastopa pospešek 4—6 G, a nastati utegne tudi pospešek 10 G. Nasprutojoče si sile pri takem naglem preobratu vplivajo na sedežnega pilota približno paralelno h glavni žili v trebuhu. Ker pa postane tudi kri bolj težka zaradi pospešenosti in večje teže, postane kri, na primer pri sedemkratni povečani telesni teži tako težka, kot železo. Zatorej se hoče kri izteči proti trebuhu in v noge. Če bi bile človeške krvne žile močne

cevi, to ne bi bilo velikega pomena, zakaj, kar se v eno stran nasilno izteče, pa se razbegne v drugo stran. Toda človeške žile niso trde cevi, ampak so prožne. Če se torej ta težka, ko železo težka kri odteče navzdol, tedaj se žile močno razširijo in kri obstane v tistih delih telesa. S tem pa so naravnemu krvotoku odvzete velike množine krvi, ki ne kroži, ampak obleži v trebuhu ali v nogah. S tem nastanejo motnje, ki jih poznamo tudi sicer v življenju, to se pravi, da človek omedli. Pri omedlevici se razširijo žile in kri plane v razširjene žile. Možgani so slabo preskrbljeni s krvjo, in prav to povzroči omedlevico. Preden se v poletu s strmoglavcem pripeti omedlevica, nastanejo motnje, ki jih poznajo vsi letalci brzih in obračajočih se letal: to je: »črnovidnost«; na mah je pred očmi črn zastor in pilot ne vidi nič.

Po podatkih nemških zdravnikov pa preobrti strmoglavcev niso tako nagli, da bi piloti omedleli, vendar pa večkrat postanejo »črnovidni«. Nastanejo pa tudi motnje v možganih, ker ni v njih krvi. Nemška medicina je vse te pojave že vnaprej proučila, in napravila več poskusov, koliko in kako je moči pilotom zdržati v teh letalih. Pilot pozna vsakovrstne priprave regulacije, ki jih vse uporablja, da bi mu telo ne odpovedalo.

Vse te psihološke pojave v človeškem telesu so vplivanju večje pospešenosti je nemško zdravništvo že pred vojno temeljito proučevalo in prigradnji letal strmoglavcev so si bili povsem na jasnem, kako se je treba z letalom kretati in kje so meje raznih regulacij. Zdravniki so tudi proučevali, kolikokrat na dan more kak pilot s tem letalom napasti, ne da bi mu bilo telo oškodovano. Treba je bilo preskušati — in to so dolgo opravljali — ali ostanejo v telesu kake poškodbe, ki bi se mogoče kasneje pokazale — ali pa bi se pokazale že v aktivni službi.

Dognali so, da ni glede na zdravje in poškodbe pilotov prav nič nevarno napadanje z letalom strmoglavcem in da je vseeno, kolikokrat na dan poleti pilot z njim na napad. Le en pogoj je, namreč ta, da piloti v prostem času živijo zmerno življenje, približno tako, kot ga morajo športniki na tekmah. Seveda je nemogoče, da bi se tak pilot, ki je tisti dan že večkrat s strmoglavcem napadel, kar tako usedel in začel zlivati vase alkohol. Res je tudi, da ni vsakdo tako močan, da bi bil primeren za letalca-strmoglavca. Ti piloti morajo

Družba sv. Rafaela naznanja:

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je pod St. br. 4326 z dne 20. februarja 1941. sporočilo, da je Nemčija povišala kvoto mesečnega transfera prihrankov naših izseljencev od 60 RM na 70 RM. Povišana kvota velja od 1. januarja 1941.

VSEM OBČINAM, VSEM OBRTNIM ZDRUŽENJEM:

Združba gostilničarjev, Združba trgovcev, Združba obrtnikov.

Na osnovi delavnega programa odobrenega po ministrstvu trgovine in industrije, osrednje uprave za mere in dragocene kovine v Beogradu z dne 12. II. 1941. št. 544 se bo vršilo pregledovanje in žigovanje sodov na postaji za kontrolo sodov v M. Soboti dne 10, 11. in 12. aprila; 8, 9. in 10. maja ter 9, 10. in 11. junija.

Obvestite o tem interesente.

Sreski načelnik:
Dr. Bratina, s. r.

Osrednja kmetijska blagovna zadruga

v MURSKI SOBOTI

kupuje pšenico in rž ter soržico za murskosoboško občino in sreski prehranjevalni odbor po najvišjih od oblasti dovoljenih cenah. Kupuje tudi po najvišjih dnevnih cenah vse poljske pridelke, krompir, živino, svinje, nabavlja za svoje člane in članice zadruge vse kmetijsko orodje, umetna gnojila, cement, apno, stavbni les, deske, late in vse lesne izdelke.

PREDNO SI KUPITE

kolo, radio aparat, šivalni stroj
oglejte si našo veliko zalogo

NISKE CENE

Fink Leopoldina • M. Sobota

biti dobro zdravniško preiskani, vendar velja, da je vsak mladenič, ki je potrjen k vojaku, tudi toliko močan, da postane lahko pilot na strmoglavcih. Vendar so za te pilote najmanj sposobni prav mladi in pa starejši letniki. Prilicna starost za letalce-strmoglavce je med 20. in 35. letom.

SLUŽBO DOBI v Soboti dekla, ki se razume na kuharska in hišna opravila. Naslov pove uredništvo.

SENO, sladko, lepo spravljeno, je na prodaj. Čurič Martin, Stročja vas, p. Ljutomer.

MATIJA MALEŠIČ:

Kruh

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

(Z današnjo številko smo začeli objavljati zadnje poglavje povesti »Kruh«. Sezonski delavci na marofu garajo in grabijo bogastvo ne sebi, ampak Ritoperju, ki si na račun delavcev postavi poleti novo, enonadstropno hišo. Ritoper in upravitelj marofa sta zalezovala lepo hlonko in s tem povzročala Ivanu strahne muke. Andraž je mlatalnica odtrgala roko in ga s tem onesposobila za delo. Njegova mati tega ni mogla prenesti. Maščevala se je nad Ritoperjem s tem, da mu je zažgala novo hišo. Delavci so se vrnili domov, razočarani nad zaslužkom, ki jim ga je obljubljal Ritoper. Ves srd je obrnjen proti Ritoperju. In v to napetost pade zažig Ritoperjeve stavbe. Sedaj jih stoji cela vrsta pred sodnikom.)

Triindvajseto poglavje.

Ritoper povesi pogled.

»Obsodite me, v dosmrtno ječo me zaprite — do zadnjega diha bom ponavljal: Nisem zažgal! Nisem slutil, da bi mati... Če so sploh oni...« Zastane beseda Andražu.

Toliko žalosti in potrnosti in obupa je v njegovem bledem obrazu in vdrtih očeh, da zatavajo pogledi preiskovalnega sodnika na Ritoperja.

»Dokazov nimate za sumnjo, da je zažgal Andraž Sotlič? Ali da je pomagal materi, ali vsaj vedel za njen namen?«

»Da sem vedel, da je taka hudobija mogoča, bi pazil...«

»Ne pripomnite torej ničesar k zavoru Andraža Sotliča?«

»Pripomnim! Le čemu sem se trudil vse svoje življenje, vprašam? Pogorišče... Ves moj življenjski trud pogorišče... Zlobna roka, roka nore babnice morda...«

Razgiblje se v Andražu: »Zanjete, kakor ste sejali! Če so mati res zažgali, kdo jih je prisilil k temu? Kdo jih je pognal v norišnico?«

»Ali ga čujete, gospod sodnik? O, sedaj se ne čudim več, da niso hoteli niti gasiti! Strašni so ti ljudje!«

»Strašni smo! Gospod sodnik, kar obsodite me, zaprite me! Nisem kriv — ali čul sem, da jetnikov ne pustite umirati gladi. Če me izpustite, umrem lakote. Delati ne morem, mati v norišnici, za roko nisem dobil ni pišivega zrnca...« Zamahlja prazen desni rokav Andraževa suknjica proti sodniku, zamahlja proti Ritoperju. »Da imam roko, da bi mogel delati, o, da bi mogel delati... Vsaj za vsakdanji kruh, da bi mogel zaslužiti...« Vzdih je grenak, ko pritaženo ihtenje hrope iz Andraževega grla.

»Dokaze za Sotličovo krivdo!« zahteva hladno sodnik in gleda prodirljivo Ritoperja.

»Vtepel si je v glavo misel, da mu moram plačati odškodnino; hujskali so ga, da sem ga dolžan do smrti preživljati...«

»Dokaze za krivdo, sem rekel! Ali so to dokazi za njegovo krivdo?« Vse lede-

ne so sodnikove besede. Ko da mislijo Ritoperju kaj očitati, tako zvenijo.

»Dokazi, dokazi... Krivda, krivda... Hiša je pogorišče...«

Sodnik zamahne z roko in ustavi tok Ritoperjevih besed. —

»Na kruh, mislim, na ženo, na lačno dečico, ne na požiganje! Da mi rodi domača zemljica toliko, da bi ne stradala dečica — nikdar bi ne šel nikamor s palirji. Ne bil bi sedaj tu...«

»Kaj ste mislili s tisto grožnjo ob razdelitvi zrnja, Veren? «Čakaj, Ritoper!« ste rekli in mu z roko zagrozili!«

»Niti ne vem več, kaj sem vse tedaj rekel. Bil sem silno razburjen, jezen sem bil, srdit sem bil, ves potr sem bil. Otročički so se veselili kruha, žena je komaj čakala, da jih nasiti iz prisluženega silja — pa mi odtegne skoro mesečni zaslužek. Delal pa sem več ko drugi! Poglejte moje roke!«

»Kaj ste mislili s tisto grožnjo, mi povejte! Drugo me ne zanima!«

»Sam ne vem. Morda sem res mislil, da mora Ritoperja zadetj kazen za vse vnebovpjoče, kar nam je naredil. Hudo mi je bilo pri srcu, da tega niti povedati ne morem. Mislim sem zimo preživet doma med deco, pa sem uvidel, da ne bo šlo. In iti prvič v slavonske gozdove ali v štajerske tovarne...«

»Radi tistih borih tridesetih kil pšenice bi morali iti čez zimo v gozdove ali v tovarno? Koliko časa bi pa živila vaša družina s tridesetimi kilami?«

»Pri nas se pozna vsaka pest pšenice! Vsako zrnce zaleže! O, da veste, kako težko je prisluženo! In da veste,

kako težko je gledati lačno deco! In da veste kako boli, če je pošteno in znojem in žulji in za ljubljeno deco prisluženo, pa Vam palir...«

»Ritoper, ali mislite, da bi ga opazili, če bi se plazil popoldne okoli Vaše domačije?«

»Gostilna je bila polna gostov, nisem imel kedaj pohajkovati okoli hiše.«

»Ali ga niste videli, da bi govoril po razdelitvi zrnja s Sotličko?«

»Nisem!«

»Tudi Vi ne, Časar?«

»Nisem, gospod sodnik!«

»Nihče me ni mogel videti! Gospod sodnik, bežal sem pred Sotličko, skrival sem se ji! Andraž je pri odhodu na poljsko delo izročila mojemu varstvu...«

»Lepo si ga čuval, tiha voda,« uteče Ritoperju.

»Dokaze za Verenovo krivdo! - Druge opazke shranite zase!« Hladna je sodnikova beseda, oster je njegov pogled.

Ritoperja jezi: »Povedal sem, da nisem imel kedaj pohajkovati okoli hiše...«

»Veren, ali bi mogli pokazati tisto trgovino v Radgoni, v kateri ste bili na Vse svete?«

»Bi!«

»Ali bi Vas trgovec spoznal?«

Ne vem! Dosti ljudi je bilo v trgovini. Hipoma se Verenu posveti v glavi in živahno pove: »Če mene ne spozna, spozna blago za obleke, ki sem ga kupil.«

Sodnik narekuje pisarju. —
(V drugo naprej.)